

*Riidattomien velkomusasioiden
käsittelyn kehittäminen*

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2009:7

*Riidattomien velkomusasioiden
käsittelyn kehittäminen*

OIKEUSMINISTERIÖ

Painotuote

ISSN 1458-6452

ISBN 978-952-466-853-8 (nid.)

ISBN 978-952-466-854-5 (PDF)

Oikeusministeriö

Helsinki 2009

Edita Prima Oy

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
6.4.2009

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Työryhmämietintö	
Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen Puheenjohtaja Petteri Palomäki Sihteeri Jukka Siro		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 15.4.2008	
Julkaisun nimi Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen			
Julkaisun osat Esityksen pääasiallinen sisältö, yleisperustelut, yksityiskohtaiset perustelut, lakiehdotukset, asetusluonnos			
Tiivistelmä Esityksessä ehdotetaan sähköisen asioinnin lisäämistä riidattomien velkomusasioiden käsittelyssä. Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa se, että riidaton velkomusasia voitaisiin käsitellä käräjäoikeudessa täysin sähköisesti. Tämä lisäisi kansalaisten mahdollisuuksia asioida tuomioistuinten kanssa sähköisesti, parantaisi tuomioistuinlaitoksen palvelua ja tehostaisi käräjäoikeuksien toimintaa. Esityksessä ehdotetaan kahta lakimuutosta. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia muutettaisiin niin, että toimituskirja voitaisiin allekirjoittaa koneellisesti. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annettua lakia muutettaisiin siten, että sähköisesti vireille pannuille riita-asioille säädettäisiin muulla tavalla vireille pantuja riita-asioita 25 prosenttia alempi käsittelymaksu. Lisäksi laissa luetellut maksujen euomäärät muutettaisiin vastaamaan niiden valtioneuvoston asetuksella vahvistettuja nykymääriä.			
Avainsanat: (asiasanat) sähköinen asiointi, riidaton velkomusasia, toimituskirja			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 8/31/2005			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2009:7		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-853-8 (nid.) 978-952-466-854-5 (PDF)
Kokonaissivumäärä 42	Kieli suomi	Hinta 10,00 €	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Edita Prima Oy		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
6.4.2009

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Arbetsgruppsbetänkande	
Utveckling av behandlingen av obestridliga fordringsmål Ordförande Petteri Palomäki Sekreterare Jukka Siro		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
		Datum då organet tillsattes 15.4.2008	
Publikation (även den finska titeln) Utveckling av behandlingen av obestridliga fordringsmål (Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen)			
Publikationens delar Propositionens huvudsakliga innehåll, allmän motivering, detaljmotivering, lagförslag, förordningsutkast			
Referat I propositionen föreslås att elektronisk ärendehantering ska användas i ökad utsträckning vid behandlingen av obestridliga fordringsmål. Propositionen har som syfte att obestridliga fordringsmål ska kunna behandlas helt elektroniskt i tingsrätten. Detta skulle öka medborgarnas medborgarnas möjligheter att uträtta sina ärenden med domstolarna elektroniskt, förbättra domstolväsendets service och effektivisera tingsrätternas verksamhet. I propositionen föreslås två lagändringar. Det föreslås att lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet ändras så att en expedition kan undertecknas maskinellt. Det föreslås också att lagen om avgifter för domstolar och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer ändras så att handläggningsavgiften för tvistemål som väckts elektroniskt ska vara 25 procent lägre än handläggningsavgiften för tvistemål som väckts på annat sätt. Dessutom ska eurobeloppen för de avgifter som räknas upp i lagen ändras så att de motsvarar de nuvarande belopp som anges i en förordning av statsrådet.			
Nyckelord elektronisk kommunikation, obestridliga fordringsmål, expedition			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-nummer, andra referensnummer) JM 8/31/2005			
Seriens namn och nummer Justitieministeriets arbetsgruppsbetänkanden 2009:7		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-853-8 (häft.) 978-952-466-854-5 (PDF)
Sidoantal 42	Språk finska	Pris 10,00 €	Sekretessgrad Offentligt
Distribution Edita Prima Ab		Förlag Justitieministeriet	

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 15 päivänä huhtikuuta 2008 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin muun ohella laatia ehdotus riidattomien velkomusasioiden sähköisen asioinnin ja asianhallinnan kehittämiseksi ja sen käyttöönottamiseksi. Tavoitteena oli oikeusministeriön työryhmämietinnön

2006:15 ehdotusten ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta selvittää sääntelytarve ja tehtävä tarvittaessa ehdotus ainakin sähköisen vuorovaikutteisen asioinnin ja oikeudenkäyntimaksun perimisen mahdollisesti edellyttämistä säännöksistä. Työryhmän tuli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin kärjätuomari Petteri Palomäki Tampereen kärjäoikeudesta ja varapuheenjohtajaksi hovioikeudenneuvos Sakari Laukkanen Rovaniemen hovioikeudesta. Jäseniksi kutsuttiin tietohallintojohtaja Kari Kujanen oikeusministeriön tietohallintoyksiköstä, kehittämisspäällikkö Tapani Kilpelä oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksesta, erityisasiantuntija Riitta Marttila oikeusministeriön tietohallintoyksiköstä, hallitussihteeri Mika Rislä oikeusministeriöstä, osastosihteeri Kristina Ylisassi Oulun kärjäoikeudesta, osastopäällikkö Petri Koivunen Lindorff Oy:stä ja kärjäviskaali Jukka Siro Espoon kärjäoikeudesta, joka toimi myös työryhmän sihteerinä.

Työryhmä kokoontui viisi kertaa. Työryhmä ei kuullut asiantuntijoita.

Työryhmä ehdottaa, että sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia muutettaisiin niin, että toimituskirja voitaisiin allekirjoittaa koneellisesti. Lisäksi ehdotetaan, että tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annettua lakia muutettaisiin siten, että sähköisesti vireille pannuille riita-asioille säädettäisiin muulla tavalla vireille pantuja riita-asioita 25 prosenttia alempi käsittelymaksu. Lisäksi laissa luetellut maksujen euromäärät muutettaisiin vastaamaan niiden valtioneuvoston asetuksella vahvistettuja nykymääriä.

Saatuun työnsä valmiiksi työryhmä kunnioittavasti luovuttaa mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 6 päivänä huhtikuuta 2009

Petteri Palomäki

Sakari Laukkanen

Kari Kujanen

Tapani Kilpelä

Riitta Marttila

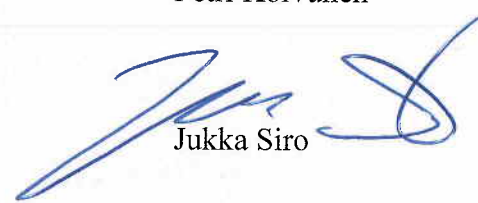
Mika Rislä

Kristina Ylisassi

Petri Koivunen

Jukka Siro

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	11
YLEISPERUSTELUT	12
1 Johdanto	12
2 Nykytila.....	12
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	12
2.2 Nykytilan arviointi.....	15
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	16
3.1 Tavoitteet.....	16
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	17
4 Esityksen vaikutukset.....	20
4.1 Taloudelliset vaikutukset	20
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	21
4.3 Ympäristövaikutukset	22
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	22
4.5 Sukupuolivaikutukset.....	23
5 Asian valmistelu.....	23
6 Riippuvuus muista esityksistä	23
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	25
1 Lakiehdotusten perustelut	25
2 Voimaantulo.....	26
3 Suhde perustuslakiin ja säätämisympäristöön.....	26
LAKIEHDOTUS JA ASETUSLUONNOS	28
LAGFÖRSLAG OCH FÖRORDNINGSUTKAST	34

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 20 §:n sekä tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain sekä tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain muuttamisesta.

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia muutettaisiin niin, että toimituskirja voitaisiin allekirjoittaa koneellisesti.

Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annettua lakia muutettaisiin siten, että sähköisesti vireillepannuille riita-asioille säädettäisiin muulla tavalla vireillepantuja riita-asioita 25 prosenttia alempi käsittelymaksu. Lisäksi laissa luetellut maksujen euromäärät muutettaisiin vastaamaan niiden valtioneuvoston asetuksella vahvistettuja nykymääriä.

Ehdotusten tarkoitus on lisätä kansalaisten mahdollisuuksia asioida tuomioistuinten kanssa sähköisesti. Ehdotuksilla mahdollistettaisiin riidattomien velkomusasioiden käsittely käräjäoikeudessa mahdollisimman sähköisesti. Tämä parantaisi tuomioistuinlaitoksen palvelua ja tehostaisi käräjäoikeuksien toimintaa.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esityksen tarkoituksena on edistää sähköistä asiointia riidattomien velkomusasioiden käsittelyssä. Tarkoituksena on muuttaa lainsäädäntöä siten, että olisi mahdollista luoda sähköinen asiointiliittymä, jonka avulla riidattoman velkomusasian käsittely haastehakemuksen laatimisesta ulosoton hakemiseen voisi tapahtua täysin sähköisesti. Esitys pohjautuu oikeusministeriön työryhmämietinnössä 2006:15 esitettyihin suosituksiin.

Sähköisen asioinnin kehittämisen tarkoituksena on parantaa tuomioistuinlaitoksen palvelua ja tavoitettavuutta. Sähköisen asioinnin lisääminen summaarisissa haastehakemuksissa tehostaisi käräjäoikeuksien toimintaa ja vastaisi käräjäoikeuksiin kohdistuviin säästövaatimuksiin. Siten esitys helpottaisi valtion tuottavuusohjelman säästövaatimusten toteuttamista oikeusministeriön hallinnonalalla.

Esitys on osa laajempaa tietotekniikan käytön edistämiseen tähtäävää kokonaisuutta. Asiointiliittymä olisi osa oikeushallinnon yhteistä sähköisen asioinnin alustaa, josta myöhemmin olisi yhteys kansalaisille tarkoitettuun valtion asiointitiliin (ValtIT-hanke). Riidattomien velkomusasioiden käsittelyä pyritään edistämään myös kehittämällä tiedoksiantomenettelyä ja toteuttamalla ratkaisujen välittäminen tuomioistuimista ulosottoon sähköisesti.

Haastehakemuksen voi tällä hetkellä toimittaa käräjäoikeudelle joko paperisena versiona tai sähköisesti ns. Santra-yhteyden kautta. Santra-yhteys on runsaasti haastehakemuksia laativia perintäyhtiöitä varten luotu järjestelmä, joka on tehokas, mutta johon liittyminen aiheuttaa huomattavia kustannuksia. Ehdotettu asiointiliittymä olisi Santra-yhteyttä täydentävä mutta internetpohjainen ja kustannuksiltaan edullisempi tapa toimittaa haastehakemukset käräjäoikeudelle. Asiointiliittymä olisi suunnattu ennen muuta pienemmille perintätoimistoille, yksityisasiakkaille ja julkisyhteisöille.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Summaarinen prosessi riidattomissa velkomusasioissa

Riidattomalla saatavalla tarkoitetaan sellaista eräänäntyttä saatavaa, jota velallinen ei suorita, mutta jonka oikeellisuutta hän ei myöskään kiistä. Suomen Asiakastiedon tilastojen mukaan noin 90 prosentissa annetuista yksipuolisista tuomioista velallinen on yksityinen kuluttaja. Riidattoman saatavan maksamatta jättäminen voi johtua monista sivistä aidosta maksukyvyttömyydestä aina tarkoitukselliseen petolliseen toimintaan.

Tyypillisesti riidattomat saatavat perustuvat erilaisiin lyhytaikaisiin luottosuhteisiin, kuten tili- ja kertaluottoihin sekä ostovelkoihin. Kyse on toisin sanoen sellaisista arkipäiväisistä velkasuhteista, joita syntyy ja lakkaa jatkuvasti nykymuotoisen velaksi tehtävän tavaroiden ja palvelujen kaupan yhteydessä. Riidattomien saatavien perusteet vaihtelevat merkittävästi, sillä erilaisia luottosuhteita on lukuisia määriä.

Useimmissa tapauksissa riidatonta saatavaa koskeva perintäprosessi alkaa vapaaehtoiseen suoritukseen tähtäävällä saatavien perinnällä. Vapaaehtoisessa perinnässä noudatettavasta menettelystä on säädetty laissa saatavien perinnästä (513/1999). Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on periessään kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle kirjallinen maksuvaatimus, jonka tulee sisältää laissa edellytetyt tiedot. Ennen maksuvaatimuksen lähettämistä kuluttajasaatavasta ei pääsääntöisesti saa vaatia maksua tuomioistuimessa. Velallisen on korvattava velkojalle perinnästä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Jos velallinen ei maksa saatavaa vapaaehtoisessa perinnässä, velkoja voi periä sitä oikeudellisesti. Oikeudellinen perintä tapahtuu toimivaltaisessa tuomioistuimessa riita-asioiden käsittelystä säädettyssä järjestyksessä. Jos velallinen ei ole vapaaehtoisessa perinnässä kiistänyt maksuvelvollisuuttaan, asia voidaan ratkaista summaarisessa menettelyssä. Summaarinen menettely on riidattomien saatavien perintään tarkoitettu, riita-asiain menettelyn kirjallisesta valmistelusta muodostuva ja täysimittaiseen tuomioistuinprosessiin verrattuna nopea ja edullinen tapa saada ulosottooperuste.

Summaarinen menettely aloitetaan oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:n mukaisella suppealla haastehakemuksella, jota voidaan käyttää, jos asia koskee tietyn määräistä saamista, hallinnan tai rikkoutuneen olosuhteen palauttamista taikka häättöä ja kantaja ilmoittaa, ettei asia hänen käsityksensä mukaan ole riitainen. Suppeassa haastehakemuksessa kantajan on ilmoitettava ainoastaan vaatimuksensa ja ne perusteet, joihin vaatimus välittömästi perustuu, eikä hänen tarvitse toimittaa käräjäoikeudelle todisteita, joihin hän asiassa vetoaa.

Haastehakemus voidaan toimittaa käräjäoikeudelle sähköisesti. Käytössä olevia sähköisiä tiedonsiirtotapoja ovat telekopio, sähköposti sekä suora käyttöyhteys käräjäoikeuksien tietojärjestelmään. Sähköisesti käräjäoikeudelle toimitettu haastehakemus voidaan allekirjoittaa joko sähköisellä allekirjoituksella tai koneellisesti. Sähköinen allekirjoitus merkitsee sähköisistä allekirjoituksista annetun lain (SähkAsL, 13/2003) 18 §:n mukaisesti laatuvarmenteeseen perustuvaa allekirjoitusta, kun taas koneellinen allekirjoitus tarkoittaa ainoastaan sitä, että fyysisen allekirjoituksen sijasta asiakirjaan on kirjoitettu asianomaisen henkilön nimi tekstinkäsittelyohjelmalla (HaVM 14/2002 vp.).

Haastehakemuksessa on ilmoitettava kantajan prosessiosoite eli osoite, johon asiaa koskevat kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää. Prosessiosoite voi olla joko postiosoite tai jokin muu osoite, esimerkiksi suunnitellussa asiointiliitymässä oleva henkilökohtainen asiointitili.

Haastehakemuksia joudutaan toisinaan tulkitsemaan ja joskus tuomioistuimen on pyydettävä kantajalta haastehakemuksen täydentämistä. Käytännössä haastehakemuksissa on puutteita hyvin vähän.

Kun haastehakemus täyttää sille laissa säädettyt edellytykset, käräjäoikeus antaa haasteen, jossa vastaajaa kehoitetaan vastaamaan kanteeseen kirjallisesti käräjäoikeuden määräämässä ajassa haasteen tiedoksiannosta. Haaste voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

Jos vastaaja ei vastaa haasteeseen tai esitä perustetta kiistämislleen tai jos hän kiistämisenä tueksi vetoaa sellaiseen perusteeseen, jolla ei ole vaikutusta asian ratkaisemiseen, kanne hyväksytään yksipuolisella tuomiolla. Yksipuolisesta tuomiosta ei voi valittaa hovioikeuteen, mutta oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 15 §:n mukaan vastaaja voi hakea takaisinsaantia 30 päivän kuluessa siitä lukien, kun takaisinsaannin hakija on todisteellisesti saanut tiedon yksipuolisesta tuomiosta. Useimmissa tapauksissa summaarisen asian käsittely kärjäoikeudessa päättyy yksipuoliseen tuomioon.

Tuomioistuimen ratkaisu, myös yksipuolinen tuomio, on allekirjoitettava. Alkuperäinen tuomio arkistoidaan ja kantajalle annetaan toimituskirjana siitä oikeaksi todistettu jäljennös. Toimituskirja lähetetään kantajalle tämän ilmoittamaan prosessiosoitteeseen. Toimituskirja on allekirjoitettava.

Jos velallinen ei maksa saatavaa tässäkään vaiheessa, velkoja voi hakea ulosottoa. Ulosottoa voi hakea myös sähköisesti, mutta ulosottohakemukseen on siinäkin tapauksessa liitettävä ulosottoperuste. Ulosottoperuste voi olla esimerkiksi kantajalle edellä selostetusti toimituskirjana annettu jäljennös kärjäoikeuden ratkaisusta. Ulosottoperuste on liitettävä hakemukseen joko alkuperäisenä tai viranomaisen antamana jäljennöksenä, jos ulosoton hakija on saanut jäljennöksen toimituskirjana.

Oikeudenkäyntimaksu

Oikeudenkäyntimaksujen määrästä ja maksutavasta säädetään laissa tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista (701/1993). Oikeudenkäyntimaksujen määriä on lain 11 §:n mukaan tarkistettava kolmivuotiskausittain valtioneuvoston asetuksella rahan arvon muutosta vastaavasti. Tällä hetkellä on voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen (924/2008) mukaan sellaisen riita-asian, jonka käsittely päättyy kirjallisessa valmistelussa, käsittelymaksu on 79 euroa. Summaarisessa menettelyssä ratkaistavat riita-asiat ovat tällaisia riita-asioita. Oikeudenkäyntimaksun maksaa kantaja, jolla on kuitenkin oikeus saada korvaus oikeudenkäyntikuluistaan vastaajalta oikeusministeriön asetuksella vahvistetun taksan mukaisesti. Oikeudenkäyntimaksun suuruus on sama riippumatta siitä, millä tavalla asia on pantu vireille.

Oikeudenkäyntimaksu veloitetaan kantajalta toimituskirjan lähettämisen yhteydessä eli ratkaisun tekemisen jälkeen. Santra-yhteyttä käyttäville lähetetään yleensä koontilasku, jolla peritään samalla kerralla oikeudenkäyntimaksut tietyn laskutuskauden kaikista kanteista.

Sähköinen velkomusasian käsittely kärjäoikeudessa

Kärjäoikeuden käyttämästä tietojärjestelmästä käytetään nimitystä Tuomas. Kyse on niin sanotusta asianhallintajärjestelmästä, johon tallennetaan kaikki yksittäisen asian käsittelyn kannalta tarpeelliset tiedot ja asiakirjat. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi kantajan ja vastaajan yhteystiedot sekä kantajan vaatimukset. Tuomakseen kirjattuja tietoja voidaan tämän jälkeen hyödyntää asian käsittelyssä tarvittavia asiakirjoja luotaessa niin, ettei tietoja tarvitse enää syöttää järjestelmään uudelleen, vaan

järjestelmä noutaa ne tietokannastaan ja lisää ne luotavaan asiakirjaan. Tämä ominaisuus lisää käräjäoikeuden työtehoa merkittävästi.

Jotta Tuomaksen automatiikka voisi toimia, tiedot on ensin syötettävä järjestelmään. Tämän käsittelyprosessin kannalta kirjeitse, telekopiona tai sähköpostitse toimitetut haastehakemukset ovat samantarvoisia. Vaikka haastehakemus olisikin toimitettu sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttämällä käräjäoikeuteen, haastehakemus on käräjäoikeudessa tulostettava paperille fyysiseen muotoon, jonka jälkeen sen sisältämät tiedot on kirjattava käsin Tuomas-tietojärjestelmään.

Automaattista tietojenkäsittelyä käyttämällä haastehakemus voidaan tietyin edellytyksin toimittaa konekielisenä suoraan Tuomas-järjestelmän tietokantaan Santra-yhteyttä käyttämällä. Santra-yhteyden kautta tulleiden haastehakemusten sisältämät tiedot tallentuvat automaattisesti Tuomakseen, joten tietojen erillistä syöttämistä ei tarvita. Santra on eräänlainen sähköinen postilaatikko, johon haastehakemukset voidaan toimittaa sähköisen käyttöyhteyden kautta, ja josta konekieliset haastehakemukset toimitetaan edelleen toimivaltaisen käräjäoikeuden Tuomas-järjestelmän tietokantaan.

Santra on suljettu järjestelmä, johon liittyminen edellyttää lupaa ja määrättyjä investointeja. Asiakkaan, joka haluaa alkaa lähettää konekielisiä haastehakemuksia, on muutettava oma järjestelmäliittymänsä sellaiseksi, että määrätyn mallisten hakemustietueiden tuottaminen sekä konekielisten ratkaisutietueiden vastaanottaminen ja hyödyntäminen on mahdollista. Santra-aineisto kulkee käyttöpalvelun toimittajan tarjoaman välityspalvelun kautta, joten asiakkaalla on lisäksi oltava yhteys välityspalveluun sekä käyttäjätunnukset. Tarvittavien edellytysten luominen maksaa tällä hetkellä asiakkaalle keskimäärin noin 5 000 euroa. Tällä hetkellä Santraa käyttää kuusi asiakasta, mutta käyttäjien toimittamat haastehakemukset ovat vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla muodostaneet noin 65 prosenttia kaikista käräjäoikeuksille toimitetuista haastehakemuksissa summaarisissa velkomusasioissa. Kuuden Santra-asiakkaan lisäksi on muutamia luvanhaltijoita, jotka eivät kuitenkaan tällä hetkellä käytä Santraa.

2.2 Nykytilan arviointi

Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittämistä pohtinut työryhmä on mietinnössään (OM 2006:15) arvioinut, että käräjäoikeuksiin tuolloin vuositasolla tulleiden noin 140 000 velkomusasian käsitteleminen vaatii noin 212 henkilötyövuotta, mikä henkilöstökuluina on noin 7,2 miljoonaa euroa. Summaaristen velkomusasioiden määrä on tästä kuitenkin jatkanut kasvuaan niin, että niitä saapui vuonna 2008 käräjäoikeuksiin noin 230 000 kappaletta. Tämän määrän käsittely vie noin 348 henkilötyövuotta ja vaatii noin 11,8 miljoonaa euroa henkilöstömenoina. Summaaristen velkomusasioiden lukumäärä vaikuttaa olevan edelleen kasvussa

Noin kolmasosa kaikista haastehakemuksista on tavallisia paperille tulostettavia haastehakemuksia, joista henkilökunnan on käsityönä kirjattava kantajan vaatimukset Tuomakseen. Yhden tavallisen haastehakemuksen käsittelyyn kuluva aika on vähintään kaksinkertainen verrattuna siihen, että haastehakemus olisi toimitettu konekielisenä suoraan Tuomaksen tietokantaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla. Vaikka konekielisten asioiden osuus on lisääntynyt jatkuvasti, nykyistä noin 65 prosentin tasoa

ei voida pitää riittävänä. Konekielisten haastehakemusten määrän lisääntyminen aikaansaisi siis merkittäviä tehokkuushyötyjä.

Syitä konekielisten haastehakemusten alhaiseen nykytasoon on monia. Monet velkojista eivät ole lainkaan tietoisia mahdollisuudesta käyttää Santra-yhteyttä. Kantajien halukkuutta käyttää sitä vähentävät liittymisen monimutkaisuus ja kalleus.

Velkojien kannalta riidattoman saatavan perintä ei pääty yksipuoliseen tuomioon, vaan se tavallisesti jatkuu ulosottomenettelyssä. Ulosottolaki sinänsä sallii ulosottooperusteen toimittamisen sähköisesti, mutta käytännössä niitä toimittavat sähköisesti vain siihen erityisen luvan saaneet tietöjärjestelmähakijat. Näitä ovat lähinnä viranomaiset, joiden saatavat ovat ulosottokelpoisia ilman tuomioistuimen tuomiota. Käytännössä ulosottomenettelyssä vaaditaan siis paperisten asiakirjojen toimittamista. Se on omiaan vähentämään kantajien kiinnostusta sähköiseen asiointiin käräjäoikeuksissa, koska he tarvitsevat joka tapauksessa paperisen jäljennöksen yksipuolisesta tuomiosta ulosottohakemusta varten.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Lakiehdotusten tavoitteena on parantaa tuomioistuinten palveluja lisäämällä sähköistä asiointia summaarisessa velkomusprosessissa. Tarkoituksena on tehdä riidattomien velkomusasioiden käsittelystä käräjäoikeuksissa mahdollisimman sähköistä ja saattaa siten summaarinen velkomusprosessi vastaamaan ajankohdan teknistä kehitystä. Lakiehdotukset mahdollistavat sähköisen asiointiliittymän käyttöönoton, jonka kautta muutkin kuin Santra-yhteyttä käyttävät kantajat voisivat toimittaa haastehakemuksensa käräjäoikeudelle siten, ettei niitä tarvitsisi enää erikseen syöttää käräjäoikeuden tietöjärjestelmään. Samoin he voisivat asiointiliittymän kautta saada tiedon käräjäoikeuden antamasta yksipuolisesta tuomiosta.

Esitetyt lainsäädäntömuutokset ovat osa suurempaa kokonaisuutta. Tarkoituksena on lisätä sähköisen asioinnin käyttöä tuomioistuinlaitoksessa ja valtionhallinnossa ylipäätään mahdollisimman laajalle. Ehdotetut muutokset ovat tarpeen myöhempien uudistusten toteuttamiseksi.

Tietotekniikka on kehittynyt huomattavasti 1990-luvun alusta, jolloin nykyiset säännökset summaarisesta riitaprosessista tulivat voimaan. Samoin ovat lisääntyneet kansalaisten kyky ja halu käyttää tietotekniikkaa. Internetin kautta asioiminen on nykyään mahdollista lukuisissa yrityksissä ja virastoissa, ja kansalaiset ovat tottuneet tähän. Sen sijaan oikeuslaitos on yhä edellyttänyt asiakkailtaan paperisten asiakirjojen toimittamista eikä ole tarjonnut palvelujaan sähköisesti kovinkaan laajasti. Ehdotetut muutokset korjaisivat osittain tätä epäkohtaa.

Esityksen tarkoituksena olisi tehdä summaarisesta velkomusprosessista nykyistä helpompi ja joustavampi. Muutokset tekisivät kanteen vireillepanosta yksinkertaisempaa, koska asiointiliittymä luotaisiin sellaiseksi, että se ohjaisi kantajaa oikeanlaisen haastehakemuksen laatimiseen eikä hyväksyisi selvästi väärin tai puutteellisesti laadittuja haastehakemuksia.

Sähköisen asioinnin lisääminen parantaisi tuomioistuinten tavoitettavuutta. Kantajille avautuisi uusi tapa olla käräjäoikeuteen yhteydessä. Mahdollisuus asioida tuomioistuinten kanssa sähköisesti on erityisen tärkeitä nyt, kun käräjäoikeuksien määrää on vähennetty noin puoleen entisestä.

Lakiehdotusten tavoitteena olisi myös tehostaa käräjäoikeuksien toimintaa. Työryhmämietinnössä 2006:15 on arvioitu, että sekä nyt esitettävien muutosten että muiden vireillä olevien hankkeiden seurauksena konekielisten haastehakemuksen osuus kaikista haastehakemuksista summaarisissa velkomusasioissa voisi nousta 95 prosenttiin, mikä lisäisi käräjäoikeuksien tehokkuutta huomattavasti. Se näkyisi kansalaisille parempana ja nopeampana palveluna. Tehokkuuden lisääntyminen mahdollistaisi henkilöstön määrän asteittaisen vähentämisen, mikä auttaisi valtion tuottavuusohjelman tavoitteiden saavuttamista oikeusministeriön hallinnonalalla.

Sähköisen asioinnin kehittäminen ehdotetusti toisi säästöjä myös kantajille. Asioiden vireillepano asiointiliittymän kautta tarkoittaisi sitä, että kantajat välttyisivät haastehakemusten tulostamisesta, allekirjoittamisesta ja postittamisesta aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi osa sähköisen asioinnin lisääntymisen käräjäoikeuksille tuomasta säästöstä kanavoitaisiin kantajille alemman oikeudenkäyntimaksun muodossa. Perinnän muuttuminen edullisemmaksi olisi myös vastaajien edun mukaista, koska kantajalla on oikeus saada vastaajalta korvaus kuluistaan.

Ehdotettu summaaristen velkomusasioiden käsittelyyn tarkoitettu asiointiliittymä olisi ennen pitkää mahdollista yhdistää ValtIT -hankkeella perustettavaan valtion yleiseen asiointitiliin siten, että niitä käytettäisiin samalla käyttöliittymällä. Tällöin kantajat voisivat toimittaa haastehakemukset käräjäoikeuksille samalla internetpohjaisella käyttöliittymällä kuin millä he asioitsisivat muidenkin valtion viranomaisten kanssa.

Esityksellä pyritään edistämään sähköistä asiointia positiivisin keinoin. Esityksellä ei ole tarkoitus kaventaa kantajien valinnanvapautta estämällä heitä lähettämästä käräjäoikeuksille paperisia haastehakemuksia. Kantajalla olisi oikeus valita menettelytapa: jos haastehakemus toimitettaisiin käräjäoikeudelle asiointiliittymän sijasta paperisena kappaleena tai sähköpostitse, käräjäoikeus käsitelisi asian aivan samalla tavalla kuin on tähän asti tehty. Jos paperinen haastehakemus johtaisi yksipuolisen tuomion antamiseen, käräjäoikeus postittaisi kantajalle jäljennöksen tuomiosta käsin allekirjoitettuna paperikappaleena, jonka kantaja sitten liittäisi paperiseen ulosottohakemukseensa. On oletettavaa, että jotkut kantajat haluaisivat menetellä näin huolimatta sähköisen asioinnin tuomista eduista.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Tekniset muutokset

Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittämistä pohtinut työryhmä on ehdottanut, että sähköistä asiointia edistettäisiin ottamalla käyttöön internetin kautta käytettävä asiointiliittymä. Asiointiliittymän on ajateltu toimivan Valt-IT -hankkeella perustettavan valtion asiointitilin yhteydessä, mutta sitä voitaisiin käyttää myös erikseen. Asiointiliittymän kautta kantajat voisivat toimittaa oikeudenkäymiskaaren 5

luvun 3 §:n mukaiset haastehakemuksensa sähköisesti kärjäoikeudelle ja saada käyttöönsä yksipuolisesta tuomiosta laadittavan jäljennöksen, toimituskirjan.

Asiointiliittymä toimisi siten, että kantajan asiointiliittymään syöttämät vaatimukset olisivat suoraan Tuomas-järjestelmän käytettävissä. Järjestelmän tärkein etu kärjäoikeuksien kannalta olisi se, että tällöin välttyttäisiin haastehakemusten sisältämien vaatimusten työläältä syöttämiseltä Tuomas-järjestelmään. Myös mahdollisten haastehakemuksen täydentämistä edellyttävien puutteiden havaitseminen olisi näin helpompaa. Tuomioistuinten kannalta asiointiliittymän edut olisivat siis samat kuin jo käytössä olevan Santra-yhteyden.

Asiointiliittymä ei kilpailisi nykyisen Santra-järjestelmän suoran käyttöyhteyden kanssa, sillä asiointitavat olisi suunnattu eri asiakasryhmille. Santra-yhteys on tehokas, mutta sen hankkiminen edellyttää lupaa sekä määrättyjä laitteisto- ja ohjelmistoinvestointeja. Nämä investoinnit eivät ole järkevässä suhteessa niistä saataviin hyötyihin, ellei laadittavia haastehakemuksia ole verraten paljon. Internetpohjainen asiointiliittymä ei myöskään korvaisi suoraa käyttöyhteyttä, sillä se ei vastaisi tehokkuudeltaan paljon haastehakemuksia tekevien asiakkaiden tarpeita. Toisaalta sen käyttöönotto ei edellyttäisi erityispanostuksia, jolloin se olisi houkutteleva vaihtoehto vähemmän haastehakemuksia tekeville asiakkaille.

Teknisten muutosten edellyttämät lainsäädäntömuutokset

Ehdotettu asiointiliittymä toimisi siten, että sen kautta kärjäoikeudelle sähköisesti toimitettu haastehakemus täyttäisi koneellisen allekirjoituksen vaatimuksen. Siten lainsäädäntöä ei tarvitsisi tältä osin muuttaa.

Toimituskirjan allekirjoitusta koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että toimituskirja olisi mahdollista allekirjoittaa myös koneellisesti. Muutos tehtäisiin lakiin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa, joten se koskisi ainoastaan sähköistä asiointia. Muutoksella mahdollistettaisiin se, että kärjäoikeus voisi antaa toimituskirjan kantajalle asiointiliittymän kautta.

Siirtyminen toimituskirjan allekirjoituksessa manuaalisesta allekirjoituksesta koneelliseen allekirjoitukseen voi merkitä sitä, että kärjäoikeuden ratkaisun oikeaperäisyydestä voisi herätä kysymyksiä. Käytännössä epätietoisuutta ei voine syntyä, koska koneellisesti allekirjoitetut toimituskirjat ovat kantajan saatavilla asiointiliittymässä, joka luotaisiin sellaiseksi, etteivät ulkopuoliset voisi puuttua sen kautta välitettävään informaatioon. Lisäksi on otettava huomioon, että toisessa yhteydessä esitetään säädettäväksi siitä, että tuomioistuimet välittäisivät jatkossa tiedot ratkaisuihinsa suoraan ulosottoviranomaisille. Näin toimituskirjan merkitys täytäntöönpanossa vähenisi olennaisesti. Samassa yhteydessä esitetään säädettäväksi myös siitä, että kantajalla on halutessaan oikeus saada käyttöönsä paperinen ja siten manuaalisesti allekirjoitettu toimituskirja.

Summaarisen riita-asian käsittely kokonaisuudessaan sähköisesti ei sinällään edellytä sitä, että toimituskirja pitäisi allekirjoittaa koneellisella allekirjoituksella. Tähän päämäärään päästäisiin myös nykyisen lainsäädännön mahdollistamalla sähköisellä allekirjoituksella. Toimituskirjan allekirjoittaminen sähköisellä allekirjoituksella olisi

koneellista allekirjoitusta turvallisempi tapa varmentaa asiakirjan aitous, eheys ja alkuperäisyys.

Koneellista allekirjoitusta voidaan pitää sähköistä allekirjoitusta parempana sääntelyratkaisuna. Sähköisen allekirjoituksen edellyttämä tekniikka on kallista ja hankalaa. Sähköinen allekirjoitus ei olekaan saavuttanut laajaa käyttöalaa, vaikka lainsäädäntö on mahdollistanut sen käytön. Sähköisen allekirjoituksen vaatiminen kaikilta käräjäoikeuksien vuodessa antamilta noin 230 000 yksipuoliselta tuomioilta olisi siten epäkäytännöllistä. Koska täytäntöönpanoperuste ei olisi kantajan saama toimituskirja, vaan käräjäoikeuden suoraan ulosottoon välittämä tieto antamastaan ratkaisusta, ei sähköisen allekirjoituksen parempaa varmennettavuutta voida pitää niin merkittävänä etuna, etteikö voitaisi katsoa koneelliseen allekirjoituksen riittävän toimituskirjan varmenteeksi.

Ehdotus koskisi ainoastaan sähköisen toimituskirjan allekirjoittamista. Muutos ei siten vaikuttaisi tavanomaisen toimituskirjan eikä käräjäoikeuden tuomion taltiokappaleen allekirjoittamiseen.

Oikeudenkäyntimaksu

Asiointiliittymän ja Santra-yhteyden käytön edistämiseksi esitetään, että sähköisesti vireillepanuille summaarisille riita-asioille säädetään muulla tavalla vireillepantua summaarista riita-asiaa alempi oikeudenkäyntimaksu. Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittämistä pohtineen työryhmän toteuttaman asiakaskyselyn mukaan 65 prosenttia velkojista oli sitä mieltä, että konekieliseen haastehakemukseen liittyvä alempi oikeudenkäyntimaksu lisäisi heidän halukkuuttaan käyttää sähköistä asiointia. Velkojista 25 prosenttia oli päinvastaista mieltä, kun taas 10 prosenttia oli epä tietoisia. Alemmalla oikeudenkäyntimaksulla voidaan siis olettaa saatavan lukuisat kantajat asiointiliittymän käyttäjiksi. Lisäksi alempi oikeudenkäyntimaksu ohjaisi julkisyhteisöt käyttämään asiointiliittymää, koska niiden on jo lain nojalla toimittava kustannustehokkaasti. Alempi oikeudenkäyntimaksu tulisi koskemaan myös Santra-yhteyden käyttäjiä, koska saavutettavien tehokkuushyötyjen kannalta on yhdentekevää, käyttääkö kantaja Santra-yhteyttä vai asiointiliittymää.

Alennettua maksua asiointiliittymän käyttäjille voidaan perustella myös sillä, että asiointiliittymän kautta vireillepanuissa asioissa kantaja tekee käytännössä suuren osan tuomioistuimen työstä syöttäessään vaatimukset järjestelmään siten, että ne ovat suoraan luettavissa Tuomas-järjestelmästä ja siirrettävissä sekä haasteeseen että tuomioon. Vaikka tuomioistuinten suoritteiden hinnoitteluun ei sovelleta kustannusvastaavuuden periaatetta, on kohtuullista, että kantajat saavat osan siitä hyödystä, jonka he asiointiliittymää käyttämällä tuottavat valtiolle. Viime kädessä alemmat kustannukset koituvat myös velallisille säästökseksi.

Sähköisesti vireillepannun asian oikeudenkäyntimaksun esitetään olevan 25 prosenttia halvempi kuin muulla tavalla vireillepanuilla asioilla. Tämän suuruisen alennuksen voidaan edellä mainitun asiakaskyselyn tulosten valossa arvioida olevan riittävä asiointiliittymän käytön houkuttelevuuden kannalta.

Oikeudenkäyntimaksun jälkikäteisestä perinnästä ehdotetaan tehtäväksi poikkeus asiointiliittymän kautta vireillepantujen riita-asioiden suhteen siten, että niissä oikeudenkäyntimaksu perittäisiin pääsääntöisesti asian vireillepanon yhteydessä. Asiaa ei otettaisi käsittelyyn, ellei oikeudenkäyntimaksua maksettaisi. Oikeudenkäyntimaksun perimisellä etukäteen olisi kolme etua jälkikäteiseen maksuun verrattuna. Ensinnäkin se estäisi haastehakemuksen toimittamisen helpottumisen mukanaan tuomia haittoja: velvollisuus maksaa heti edistäisi vakaata harkintaa ennen asian vireillepanoa ja vähentäisi halukkuutta jättää haastehakemuksia häirintätarkoituksessa. Toisekseen veloittamalla oikeudenkäyntimaksu ennen asian käsittelyä välttyttäisiin siltä ongelmalta, että oikeudenkäyntimaksua jouduttaisiin kantajan maksukyvyttömyyden tai -haluttomuuden takia myöhemmin perimään ulosottoimin. Kolmanneksi oikeudenkäyntimaksun etukäteinen perintä olisi käytännöllistä kantajan kannalta, koska kirjaututtuaan pankkitunnuksillaan asiointiliittymään oikeudenkäyntimaksun maksaminen olisi vaivatonta.

Maksun jälkikäteinen perintä koontilaskulla Santra-yhteyden käyttäjiltä on järkevä käytäntö, jota ehdotuksilla ei olisi tarkoitus muuttaa. Oikeudenkäyntimaksun etukäteinen perintä koskisi ainoastaan asiointiliittymän kautta haastehakemuksensa toimittavia kantajia.

Jos kantaja toimittaisi haastehakemuksensa väärään tuomioistuimeen, mutta peruuttaisi kanteensa ennen haasteen tiedoksiantoa, oikeudenkäyntimaksu voitaisiin palauttaa kantajalle.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Konekielisten haastehakemusten osuus kaikista haastehakemuksista summaarisissa velkomusasioissa on nyt noin 65 prosenttia. Työryhmämietinnössä OM 2006:15 on arvioitu, että ehdotetut lainsäädäntömuutokset johtaisivat siihen, että konekielisten haastehakemusten osuus kasvaisi noin 95 prosenttiin. Tällaista tavoitetta voidaan pitää realistisena, sillä suurin osa tavallisia, paperisia haastehakemuksia toimittavista kantajista on joko perintätoimistoja tai omia saataviaan periviä yhteisöjä, jotka asioivat tuomioistuinlaitoksen kanssa toistuvasti. Edellä mainitun asiakaskyselyn perusteella vaikuttaa selvältä, että suurin osa heistä olisi valmiita siirtymään sähköiseen asiointiin, jos se saataisiin nykyistä toimivammaksi.

Vuonna 2008 käräjäoikeuksissa käsiteltiin noin 230 000 summaarista velkomusasiaa. Niistä maksettiin oikeudenkäyntimaksua yhteensä noin 18,2 miljoonaa euroa. Jos konekielisten osuus kasvaisi 95 prosenttiin ja niistä perittävää oikeudenkäyntimaksua alennettaisiin neljänneksellä, valtion näissä asioissa maksettavista oikeudenkäyntimaksuista saama tulo laskisi noin 13,8 miljoonaan euroon vuodessa. Siten ehdotetut muutokset vähentäisivät valtion tuloja vuosittain noin 4,4 miljoonalla eurolla.

Valtion tulojen vähenemisen lisäksi ehdotetut muutokset lisäisivät valtion menoja. Ehdotetun sähköisen asioinnin järjestelmän perustamiskustannukset ovat noin 470 000 euroa ja vuotuiset ylläpitokustannukset noin 50 000 euroa.

Toisaalta valtion menojen voidaan olettaa laskevan asiointiliittymän käytön ennustetun yleistymisen myötä. Säästöä syntyy ennen muuta siitä, ettei käräjäoikeuksien ei enää tarvitsisi syöttää haastehakemusten sisältämiä tietoja Tuomakseen. Oikeudenkäyntimaksun periminen asiointiliittymän kautta etukäteen vapauttaisi käräjäoikeudet aikaa vievästä jälkikäitelaskutuksesta. Myös toimituskirjan tulostamisesta, allekirjoittamisesta ja postittamisesta luopuminen säästäisi käräjäoikeuksien henkilöresursseja.

Työryhmämietinnössä OM 2006:15 on arvioitu, että käräjäoikeuksissa säästyisi arvioilta noin 50 henkilötyövuotta, jos konekielisten haastehakemusten osuus kaikista haastehakemuksista nousisi 95 prosenttiin mietinnön aikaisesta noin 46 prosentin osuudesta. Tämä vastaisi noin 1,6 miljoonan euron vuosittaisia palkkamenoja. Henkilötyövuosien säästö olisi linjassa valtioneuvoston kehyspäätöksessä (VM 5/214/2005) asetetun tavoitteen kanssa, joka edellyttää noin 720 henkilön vähentämistä oikeusministeriön hallinnonalalta vuoteen 2011 mennessä. Henkilötyövuosiin kohdistuvien säästöjen lisäksi sähköisen asioinnin kehittäminen ehdotetusti vähentäisi myös muun muassa käräjäoikeuksien työtiloihin ja työvälineisiin kohdistuvia toimintamenoja, joiden määrä on ollut vähintään 2,5 miljoonaa euroa vuodessa.

Ehdotetut toimenpiteet mahdollistaisivat myöhemmin lisäsäästöjen saavuttamisen. Esimerkiksi tiedoksiantoon valmisteilla olevat muutokset ja niistä syntyvät säästöt eivät ole mahdollisia tai saavutettavissa täysimääräisesti, jos haastehakemukset toimitetaan käräjäoikeuksiin pääasiassa paperisina kappaleina. Samoin säästöjä olisi saatavissa ulosottomenettelyssä, koska velkomusasian käsittely sähköisesti mahdollistaisi ulosoton hakemisen sähköisesti, jolloin ulosottomenettelyssä ei olisi enää tarpeen syöttää ulosotossa haettavia saatavia täytäntöönpanoasiakirjasta ulosoton tietojärjestelmään. Lisäksi asiointiliittymän käytön mahdollinen myöhempi laajentaminen esimerkiksi laajoihin riita-asioihin olisi verraten edullista, koska tarvittavat tekniset työt tehtäisiin järjestelmä nyt perustettaessa.

Valtion tulojen ja menojen lisäksi on otettava huomioon ne mittavat säästöt, joita yksityiset toimijat saisivat asiointiliittymän käyttöönotosta. Erityisesti runsaasti haastehakemuksia laativat perintäyhtiöt säästäisivät, jos paperiset asiakirjat poistuisivat perintäprosessista.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitys säästää käräjäoikeuksien henkilötyötä. Siten esitys voi johtaa kansliahenkilökunnan toimenkuvien muutoksiin ja vähentää tarvetta palkata eläkkeelle lähtevien työntekijöiden tilalle uusia. Lakimuutokset tekisivät helpommaksi saavuttaa valtion tuottavuusohjelmassa oikeusministeriön hallinnonalalle asetetut säästöavoitteet.

Esityksellä ei ole vaikutuksia viranomaisten välisiin toimivaltasuhteisiin.

4.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia ympäristöön. Sähköisen asioinnin lisääntyminen vähentäisi paperisten asiakirjojen määrää, mikä edistäisi kestäväää kehitystä.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Asiointiliittymän käyttöönotto tekisi saatavien oikeudellisesta perinnästä nykyistä joustavampaa, edullisempaa ja helpompaa. Lisäksi se merkitsisi huomattavaa parannusta tuomioistuinelaitoksen palveluiden saavutettavuuteen.

Kantajien kannalta merkittävin etu muutoksesta olisi käsittelyaikojen lyhentyminen. Tällöin saatavien oikeudellinen perintä nopeutuisi. Lisäksi sähköisesti vireillepantujen asioiden käsittelymaksun alentaminen pienentäisi kantajan kuluja.

Ehdotukset olisivat myös vastaajien etujen mukaisia. Summaarisesta menettelystä tulisi heidänkin kannaltaan nopeampaa, varmempaa ja helpompaa. Koska kantajalla on oikeus saada korvaus oikeudenkäyntikuluistaan vastaajalta, oikeudenkäyntimaksun alentaminen merkitsisi vastaajan oikeudenkäyntikuluvastuun pientymistä. Siten asiointiliittymän laaja käyttö olisi myös vastaajien edun mukaista.

Ehdotettujen muutosten edut saattaisivat lisätä kanteiden lukumäärää. Tällä ei voida kuitenkaan ajatella olevan erityisen haitallisia yhteiskunnallisia vaikutuksia, koska tuomioistuinten olisi yhä tutkittava vaatimusten perusteiden oikeellisuus samalla tavalla kuin ennen. Lisäksi oikeudenkäyntimaksun periminen haastehakemuksen toimittamisen yhteydessä estäisi tehokkaasti kanteiden panemisen vireille puhtaasti häirintätarkoituksessa.

Ehdotukset mahdollistavat sen, että summaarinen velkomusprosessi vaatii käräjäoikeuksilta vähemmän henkilöresursseja.

Haastehakemusten, haasteiden ja toimituskirjojen muuttuminen paperisista enenevässä määrin sähköisiksi voisi olla ongelma tietoturvan kannalta. Asiointiliittymän kautta käydyssä oikeudenkäynnissä esiintyminen toisen henkilön nimissä voisi olla helpompaa kuin nykyuotoisessa prosessissa.

Asiointiliittymä luotaisiin sellaiseksi, että sitä voitaisiin käyttää joko yhdessä Valt-IT -hankkeella luotavan valtion asiointitilin kanssa tai siitä irrallaan. Kummassakin tapauksessa asiointiliittymän tietoturva olisi yhtä korkealla tasolla. Asiointiliittymän käyttäjä tunnistettaisiin siten, että liittymään kirjaututtaisiin esimerkiksi pankkitunnuksilla tai muulla vastaavalla, riittävän turvallisella tavalla. Pankkitunnusten luotettavuutta voidaan pitää niin korkeana, ettei riski henkilön esiintymisestä toisen nimissä ole kovin suuri. On myös huomattava, että sähköisiksi muuttuvat asiakirjat ovat pääosin julkisia.

Lisäksi on otettava huomioon, että käräjäoikeuksien kanssa on jo tähän saakka voinut asioida sähköisesti ilman että mainittavia ongelmia tässä suhteessa olisi esiintynyt. Esimerkiksi haastehakemuksen on voinut toimittaa käräjäoikeuteen sähköpostitse.

Tämän vuoksi asiointiliittymän käyttöönotto ei merkitsisi tietoturvan merkittävää heikennystä.

4.5 Sukupuolivaikutukset

Lainsäädäntömuutoksilla sinänsä ei ole vaikutuksia sukupuolten asemaan. Toteutuessaan ne kuitenkin mahdollistavat sen, että käräjäoikeuksien henkilökunnan määrää voidaan vähentää. Vähennys kohdistuisi pääasiassa summaarisia riita-asioita käsittelevään toimistohenkilökuntaan, josta valtaosa on naisia. Näin ehdotukset vaikuttavat naisten työllisyyteen enemmän kuin miesten. Toisaalta on otettava huomioon, että mahdolliset henkilöstövähennykset toteutettaisiin valtion tuottavuusohjelman puitteissa eli eläköitymistä hyväksi käyttäen ja ketään irtisanomatta.

5 Asian valmistelu

Tämän ehdotuksen hallituksen esitykseksi on laatinut oikeusministeriön 15 päivänä huhtikuuta 2008 asettama työryhmä. Sen tehtäväksi annettiin laatia ehdotus riidattomien velkomusasioiden sähköisen asiointin ja asianhallinnan kehittämiseksi ja sen käyttööntämiseksi. Työryhmä on työssään tukeutunut 16 päivänä tammikuuta 2006 asetetun, riidattomia saatavia koskevien velkomusasioiden käsittelyn kehittämistä pohtineen työryhmän laatimaan mietintöön (OM 2006:15) ja siinä esitettyihin toimenpidesuosituksiin.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Oikeushallinnon valtakunnallinen tietojärjestelmä

Ehdotettavien säädösmuutosten tarkoituksen toteuttamiseksi on olennaista, että velkoja voi hakea myös ulosottoa sähköisesti. Jos näin ei olisi, velkoja joutuisi pyytämään käräjäoikeudelta yksipuolisen tuomion paperisena kappaleena ulosottoviranomaiselle toimittamista varten, mikä olisi omiaan vähentämään velkojien kiinnostusta sähköiseen asiointiin käräjäoikeuksissa.

Oikeusministeriössä on virellä hanke, jossa tullaan ehdottamaan luotavaksi oikeushallinnon valtakunnallinen tietojärjestelmä (ehdotus laiksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä ja siihen liittyviksi laeiksi). Kyseessä olisi järjestelmä, jonka välityksellä tuomioistuimet voisivat välittää sähköisesti tiedot tekemistään ratkaisuista ulosotto- ja muille viranomaisille. Ratkaisut olisivat viranomaisten ja asiaan osallisten saatavilla järjestelmästä erityisen käyttöliittymän kautta.

Tässä yhteydessä ehdotetaan myös säädettäväksi laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan. Sen 4 §:n mukaan tuomioistuin olisi velvollinen ilmoittamaan ulosottoviranomaiselle tuomiostaan, turvaamispäätöksestä ja muusta ulosottoperusteesta oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän kautta. Tällä tavoin ulosottoviranomaiselle välitetystä tuomiosta ei enää postitettaisi kantajalle jäljennöstä muutoin kuin kantajan nimenomaisesta pyynnöstä. Myös ulosottoaarta

ehdotetaan muutettavaksi siten, että tuomioistuimen ulosottoperusteen muodostavaa ratkaisua ei olisi tarpeen liittää ulosottohakemukseen, jos tuomiosta on välitetty tieto ulosottoon edellä mainitulla tavalla. Siten velkoja voisi hakea ulosottoa täysin sähköisesti.

Säädettäväksi ehdotetussa laissa oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä säädettäisiin kuitenkin, että tiedot muun ohella yksipuolisista tuomioista poistuisivat tietojärjestelmästä viiden vuoden kuluttua siitä, kun niitä koskevissa asioissa on annettu lainvoimainen ratkaisu (18 §). Tämän jälkeen viranomaisten välinen ulosottoperustetta koskeva tiedonvälitys ei olisi enää mahdollista. Viiden vuoden kuluttua lainvoimaisen ratkaisun antamisesta ulosoton hakijan pitäisi siis itse toimittaa ulosottoperuste paperikappaleena ulosottoviranomaisille. Näissä tilanteissa kantaja ei voisi asioida ulosottoviranomaisten kanssa sähköisesti, vaan ulosottoa olisi haettava samalla tavalla paperisin asiakirjoin kuin nykyäänkin. Kantajan olisi siis pyydettävä käräjäoikeuden ratkaisusta paperinen kappale, vaikka ratkaisu olisi alun perin annettu sähköisesti. On kuitenkin oletettavaa, ettei tämä ongelma koskettaisi kovinkaan merkittävää osaa ulosottohakemuksista.

Tiedoksiantomenettelyiden kehittäminen

Tiedoksiantoa oikeudenkäynnissä pohtineen työryhmän mietinnössä 2009:3 on otettu kantaa asiointitilin käyttämiseen tiedoksiannossa. Mietinnössä katsotaan asiointitilin olevan joissakin tapauksissa käyttökelpoinen keino antaa haaste tiedoksi vastaajalle.

Tiedoksiantoa oikeudenkäynnissä koskevassa mietinnössä on niin ikään ehdotettu muutoksia tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävästä maksusta annetun lain 3 §:ään, jossa on säädetty oikeudenkäyntimaksun määrästä. Mietinnössä on ehdotettu, että maksun suuruuteen vaikuttaisi myös tapa, jolla haaste on annettu vastaajalle tiedoksi. Asian jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon tämä samaan lainkohtaan kohdistuva muutosehdotus.

Mietinnössä on ehdotettu muutettavaksi myös oikeusministeriön asetusta vastapuolen maksettavaksi tuomittavista oikeudenkäyntikuluista oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 c §:ssä tarkoitetuissa asioissa (1311/2005). Mietinnön mukaan kantajalla olisi asetuksella määritellyn taksan lisäksi oikeus saada vastaajalta korvaus maksamastaan oikeudenkäyntimaksusta. Muutos merkitsisi sitä, että vastaaja hyötyisi, jos kantaja maksaisi jollakin perusteella oikeudenkäyntimaksua tavanomaista vähemmän. Oikeudenkäyntimaksun erottaminen muusta kulutaksasta mahdollistaa sen, että alennettu oikeudenkäyntimaksu tulisi vastaajan eduksi myös silloin, kun kantaja on päässyt alennuksesta osalliseksi toimittamalla haastehakemuksensa käräjäoikeudelle asiointiliittymän kautta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1 Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa

20 §. Koneellinen allekirjoitus.

Lain 20 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös toimituskirja voitaisiin allekirjoittaa koneellisesti. Tämä merkitsisi sitä, että toimituskirja voitaisiin antaa kantajalle tiedoksi asiointiliittymän kautta allekirjoittamatta sitä sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 18 §:ssä tarkoitetulla sähköisellä allekirjoituksella.

Termin ”koneellinen allekirjoitus” sisältöä ei muutettaisi, vaan sillä tarkoitettaisiin yhä samaa kuin hallintovaliokunnan mietinnössä 14/2002 vp. eli sitä, että fyysisen allekirjoituksen sijasta asiakirjaan olisi kirjoitettu asianomaisen henkilön nimi tekstinkäsittelyohjelmalla.

Säädösteknisesti manuaalisesta allekirjoittamisesta luopuminen ehdotetaan tehtäväksi samoin kuin on säädetty haastehakemuksen allekirjoittamisesta. Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:n mukaan haastehakemus on allekirjoitettava, mutta erityislakina sovellettavan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 20 §:n mukaan konekielisiä haastehakemuksia ei tarvitse allekirjoittaa. Samaa säädösteknistä ratkaisua soveltaen lain 20 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että lainkohdassa mainittaisiin poikkeuksena myös toimituskirja.

2 Laki tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista

3 §. Oikeudenkäyntimaksu.

Lain 3 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että oikeudenkäyntimaksun suuruuden säädettäisiin olevan 25 prosenttia muita riita-asioita halvempi niissä yksipuolisella tuomiolla ratkaistavissa riita-asioissa, joissa kantaja panee kanteen vireille toimittamalla oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:n mukaisen haastehakemuksen suoraan käräjäoikeuden tietojärjestelmään. Tämä tarkoittaisi asiointiliittymän tai Santra-yhteyden kautta toimitettavia haastehakemuksia.

Jos kantajan riidattomaksi ennakoima riita-asia muuttuisi prosessin kuluessa riitaiseksi, oikeudenkäyntimaksun suuruus määriteltäisiin jo voimassa olevien säännösten mukaan. Siten oikeudenkäyntimaksu oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla haastehakemuksella vireillepannussa riita-asiassa, joka riitautuu ja jonka käsittely päättyy suullisessa valmistelussa, olisi yhä 111 euroa.

Oikeudenkäyntimaksuja ei tällä hetkellä peritä lainkohdassa säädetyn suuruisina, vaan niiden määrät on valtioneuvoston asetuksella 18.12.2008/924 nostettu vastaamaan rahan arvon muutoksia. Luettavuuden edistämiseksi esitetään, että lainkohtaa muutettaisiin myös siten, että kaikki oikeudenkäyntimaksut muutettaisiin edellä mainitun asetuksen mukaisiksi.

2 Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Erisuuruisten oikeudenkäyntimaksujen säätäminen eri tavalla vireillepanuille asioille asettaa ne kantajat, joilla ei ole käytössään internetyhteyttä, muita kantajia huonompaan asemaan. Kustannukset saattaisivat samanlaisissa asioissa muodostua erisuuruiseksi riippuen siitä, minkälaiset ovat kantajan tietotekniset valmiudet, mikä voi rikkoa yhdenvertaisuusperiaatetta vastaan.

Ihmiset ovat perustuslain 6 §:n mukaan yhdenvertaisia lain edessä. Periaate sisältyy myös kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, joihin Suomi on sitoutunut. Yhdenvertaisuusperiaatteen ydinsisältöä ovat muun muassa kaikenlaisen syrjinnän kieltö ja ylipäättään vaatimus siitä, että ihmisiä on samanlaisissa asioissa kohdeltava samalla tavoin. Sen sijaan voidaan todeta, että oikeudenkäyntimaksun suuruuden säätäminen riippumaan kanteen vireillepanotavasta ja siten osittain kantajan mahdollisuuksista käyttää tietotekniikkaa sijoittuu sanotun perusoikeuden sisällön reuna-alueelle, johon puuttuminen on vakiintuneen käytännön mukaan hyväksyttävämpää kuin oikeuden keskeisen sisällön muuttaminen.

Sähköistä asiointiliittymää ja Santra-yhteyttä käyttävien kantajien suosimisen aiheuttama epäyhdenvertaisuus kompensoituu osin sillä, että maksuttomia tai hyvin edullisia internetyhteyksiä on yleisesti tarjolla esimerkiksi kirjastoissa. Voidaan myös olettaa, että valtaosa kantajista summaarisissa riita-asioissa on elinkeinonharjoittajia, joilla varsin todennäköisesti on käytössään internetyhteys. Joissakin käräjäoikeuksissa on jo nyt ja muihin voidaan hankkia asiakaspäätteitä, joilla kantajat voisivat käräjäoikeuksien henkilökunnan opastuksella laatia haastehakemuksensa asiointiliittymää hyväksi käyttäen.

Vaikkei tuomioistuinten maksuihin pääsääntöisesti sovelleta kustannusvastaavuuden periaatetta, on tässä yhteydessä otettava vielä huomioon, että jos oikeudenkäyntimaksujen suuruudet paperisia ja sähköisiä haastehakemuksia toimittaville kantajille olisivat samat, asiansa sähköisesti vireillepanneet kantajat käytännössä maksaisivat paperisia haastehakemuksia toimittavien kantajien kanteiden käsittelystä aiheutuvia kuluja. Kustannusvastaavuuden periaatteella voidaan siis perustella käsittelymaksujen erisuuruisuutta.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi toimivaltaisessa tuomioistuimessa. Tätä oikeutta rajoitetaan, jollei summaarisista velkomusasiaa, kuten ehdotetaan, oteta käsittelyyn ennen oikeudenkäyntimaksun maksamista. Ehdotettu perusoikeuden rajoittaminen on kuitenkin verrattain vähäinen, koska kantajalla säilyy oikeus saada asiansa vireille toimittamalla paperinen haastehakemus käräjäoikeudelle. Tällöin oikeudenkäyntimaksu on tosin suurempi, mutta se peritään vasta asian käsittelyn jälkeen.

Näillä perusteilla, ja koska ehdotuksen tuomat, edellä esiteltyt hyödyt ovat merkittävät, ei ehdotuksen voida katsoa olevan sillä tavalla ristiriidassa perustuslain kanssa, että lakiehdotus vaatisi perustuslakivaliokunnan käsittelyä tai perustuslain säätämisyjärjestystä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 24 päivänä tammikuuta 2003 annetun lain (13/2003) 20 §:n 1 momentti seuraavasti:

20 §

käyntiasiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

Koneellinen allekirjoitus

Haastehakemus, haaste, *toimituskirja* ja Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
sähköisenä viestinä lähetettävä oikeuden- 20 .

2.

Laki**tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista 26 päivänä heinäkuuta 1993 annetun lain (701/1993) 3 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on laissa 1024/2002 seuraavasti:

3 §			59
<i>Oikeudenkäyntimaksu</i>		— yksipuolisella tuomiolla ratkaistu oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:n mukainen riita-asia, jota koskevat tiedot on toimitettu suoraan käräjäoikeuden tietojärjestelmään	
Riita-, rikos-, alustus- ja muutoksenhakualan, ylimääräistä muutoksenhakua koskevan asian sekä hallinto-oikeudessa myös muun lainkäyttöasian käsittelystä peritään oikeudenkäyntimaksua seuraavasti:		— maa-oikeusasia ja muu riita-asia, jonka käsittely päättyy	79
		— kirjallisessa valmistelussa	111
		— suullisessa valmistelussa	145
Tuomioistuin	euroa	— yhden tuomarin kokoonpanossa toimitetussa pääkäsittelyssä	179
korkein oikeus		— täysilukuisessa kokoonpanossa toimitetussa pääkäsittelyssä	223
— rikosasia	111	markkinaoikeus	223
— muu asia	223	työtuomioistuin	223
korkein hallinto-oikeus	223		
hovioikeus			
— rikosasia	89		
— muu asia	179		
hallinto-oikeus	89		
käräjäoikeus			
— rikosasia ja ulosottolain mu-	79		

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

1.**Laki****sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 24 päivänä tammikuuta 2003 annetun lain (13/2003) 20 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

20 §

20 §

*Koneellinen allekirjoitus**Koneellinen allekirjoitus*

Haastehakemus, haaste ja sähköisenä viestinä lähetettävä oikeudenkäyntiasiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

Haastehakemus, haaste, *toimituskirja* ja sähköisenä viestinä lähetettävä oikeudenkäyntiasiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .
 _____

2.

Laki**tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista 26 päivänä heinäkuuta 1993 annetun lain (701/1993) 3 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on laissa 1024/2002 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Oikeudenkäyntimaksu

Oikeudenkäyntimaksu

Riita-, rikos-, alustus- ja muutoksenhakuasian, ylimääräistä muutoksenhakua koskevan asian sekä hallinto-oikeudessa myös muun lainkäyttöasian käsittelystä peritään *oikeudenkäyntimaksua* seuraavasti:

Riita-, rikos-, alustus- ja muutoksenhakuasian, ylimääräistä muutoksenhakua koskevan asian sekä hallinto-oikeudessa myös muun lainkäyttöasian käsittelystä peritään *oikeudenkäyntimaksua* seuraavasti:

Tuomioistuin	euroa	Tuomioistuin	euroa
korkein oikeus		korkein oikeus	
— rikosasia	100	— rikosasia	111
— muu asia	200	— muu asia	223
korkein hallinto-oikeus	200	korkein hallinto-oikeus	223
hovioikeus		hovioikeus	
— rikosasia	80	— rikosasia	89
— muu asia	160	— muu asia	179
hallinto-oikeus	80	hallinto-oikeus	89
käräjäoikeus		käräjäoikeus	
— rikosasia ja ulosottolain mukainen muutoksenhakuasia	70	— rikosasia ja ulosottolain mukainen muutoksenhakuasia	79
		— yksipuolisella tuomiolla ratkaistu oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:n mukainen riita-asia, jota koskevat tiedot on toimitettu suoraan käräjäoikeuden tietojärjestelmään	59
— maa-oikeusasia ja riita-asia,		— maa-oikeusasia ja muu riita-	

Voimassa oleva laki

— kirjallisessa valmistelussa	70
— suullisessa valmistelussa	100
— yhden tuomarin kokoonpanossa toimitetussa pääkäsitelyssä	130
— täysilukuisessa kokoonpanossa toimitetussa pääkäsitelyssä	160
markkinaoikeus	200
työtuomioistuin	200

Ehdotus

— kirjallisessa valmistelussa	79
— suullisessa valmistelussa	111
— yhden tuomarin kokoonpanossa toimitetussa pääkäsitelyssä	145
— täysilukuisessa kokoonpanossa toimitetussa pääkäsitelyssä	179
markkinaoikeus	223
työtuomioistuin	223

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 .

Valtioneuvoston asetus

tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti,

lisätään tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista 18 päivänä joulukuuta 2008 annetun valtioneuvoston asetuksen (925/2008) 11 §:ään 6 momentti seuraavasti:

11 §

Maksun perintä

Maksuvelvollisen suoritettavaksi määrätty maksu peritään toimituskirjaa tai muuta asiakirjaa luovutettaessa, postiennakolla tai erillisellä laskulla. Jos asia, josta on säädetty perittäväksi vain yksi maksu, siirretään välitoimenpidettä varten toiseen käsittelytilaisuuteen, voidaan maksu periä ensimmäisen käsittelykerran jälkeen.

Riita-asioiden sovittelusta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain mukaisesti käsiteltävästä asiasta peritään maksu sovittelun aloittamista koskevaan pyyntöön annetun ratkaisun yhteydessä.

Maksua laskulla perittäessä ei eräpäivää saa määrätä aikaisemmaksi kuin kolmen viikon eikä myöhäisemmäksi kuin kuuden vii-

kon päähän siitä päivästä, jona lasku annetaan asiakkaalle tai postin kuljetettavaksi.

Maksuvelvollinen voi suorittaa maksun myös etukäteen, jos viranomainen tämän hyväksyy.

Viranomaisen on maksun perinnässä otettava huomioon perimisestä valtiolle aiheutuvat kustannukset ja perimisen todennäköinen onnistuminen. Viranomainen voi valtion kokonaisedun huomioon ottaen luopua vähäisen maksun perimisestä.

Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:n mukaisesta riita-asiasta, joka on pantu vireille toimittamalla haastehakemukselta vaadittavat tiedot suoraan käräjäoikeuden tietojärjestelmään, voidaan periä oikeudenkäyntimaksu haastehakemuksen jättämisen yhteydessä.

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

1.**Lag****om ändring av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 24 januari 2003 om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) 20 § 1 mom. som följer:

20 §

form av elektroniska meddelanden får under-
tecknas maskinellt.*Maskinell underskrift*Stämningsansökningar, stämningar, *expedi-*
tioner samt rättegångshandlingar som sänds i

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 juli 1993 om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (701/1993) 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1024/2002, som följer:

3 §		ligt utsökningslagen	
		— tvistemål enligt 5 kap. 3 § i rättegångsbalken som avgjorts genom tredskodom, där uppgifterna har förmedlats direkt till tingsrättens datasystem	59
<i>Rättegångsavgift</i>		— jordrättsmål och annat jordrättsärende samt tvistemål vars behandling upphör vid	
För behandling av tviste-, brott-, underställnings- och fullföljds mål och mål som gäller extraordinärt ändringssökande samt för behandling även av annat rättskipningsmål vid förvaltningsdomstol tas <i>rättegångsavgift</i> ut som följer:		— skriftlig förberedelse	79
		— muntlig förberedelse	111
Domstol	euro	— huvudförhandling i sammansättning med en domare	145
högsta domstolen		— huvudförhandling i fulltalig sammansättning	179
— brottmål	111	marknadsdomstolen	223
— annat mål	223	arbetsdomstolen	223
högsta förvaltningsdomstolen	223		
hovrätten			
— brottmål	89		
— annat mål	179		
förvaltningsdomstolen	89		
tingsrätten			
— brottmål och fullföljds mål en-	79		

Denna lag träder i kraft den 20 .

1.**Lag****om ändring av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 24 januari 2003 om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003) 20 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

20 §

Maskinell underskrift

Stämningsansökningar, stämningar samt rättegångshandlingar som sänds i form av elektroniska meddelanden får undertecknas maskinellt.

Föreslagen lydelse

20 §

Maskinell underskrift

Stämningsansökningar, stämningar, *expeditioner* samt rättegångshandlingar som sänds i form av elektroniska meddelanden får undertecknas maskinellt.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

2.

Lag**om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 juli 1993 om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (701/1993) 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1024/2002, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Rättegångsavgift

För behandling av tviste-, brott-, underställnings- och fullföljds mål och mål som gäller extraordinärt ändringssökande samt för behandling även av annat rättskipningsmål vid förvaltningsdomstol tas *rättegångsavgift* ut som följer:

Domstol	euro
högsta domstolen	
— brottmål	100
— annat mål	200
högsta förvaltningsdomstolen	200
hovrätten	
— brottmål	80
— annat mål	160
förvaltningsdomstolen	80
tingsrätten	
— brottmål och fullföljds mål enligt utsökningslagen	70
— jordrättsmål och jordrättsärende	

Föreslagen lydelse

3 §

Rättegångsavgift

För behandling av tviste-, brott-, underställnings- och fullföljds mål och mål som gäller extraordinärt ändringssökande samt för behandling även av annat rättskipningsmål vid förvaltningsdomstol tas *rättegångsavgift* ut som följer:

Domstol	euro
högsta domstolen	
— brottmål	111
— annat mål	223
högsta förvaltningsdomstolen	223
hovrätten	
— brottmål	89
— annat mål	179
förvaltningsdomstolen	89
tingsrätten	
— brottmål och fullföljds mål enligt utsökningslagen	79
— tvistemål enligt 5 kap. 3 § i rättegångsbalken som avgjorts genom tredsdom, där uppgifterna har förmedlats direkt till tingsrättens datasystem	59
— jordrättsmål och annat jord-	

Gällande lydelse

— skriftlig förberedelse	70
— muntlig förberedelse	100
— huvudförhandling i sammansättning med en domare	130
— huvudförhandling i fulltalig sammansättning	160
marknadsdomstolen	200
arbetsdomstolen	200

Föreslagen lydelse

— skriftlig förberedelse	79
— muntlig förberedelse	111
— huvudförhandling i sammansättning med en domare	145
— huvudförhandling i fulltalig sammansättning	179
marknadsdomstolen	223
arbetsdomstolen	223

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om ändring av 11 § i statsrådets förordning om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer

I enlighet med statsrådets beslut,
fogas till 11 § i statsrådets förordning av den 18 december 2008 om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (925/2008) ett nytt 6 mom. som följer:

11 §

Uttag och indrivning av avgift

Den avgift som den betalningsskyldige ska betala tas ut som postförskott eller genom särskild faktura då en expedition eller annan handling överlämnas. Om ett ärende för vilket det föreskrivs endast en avgift uppskjuts för att behandlas vid ett senare tillfälle för att en interimistisk åtgärd ska kunna vidtas, kan avgiften tas ut efter den första behandlingsomgången.

För ett ärende som behandlas enligt lagen om medling i tvistemål i allmänna domstolar tas avgift ut i samband med avgörandet av begäran om inledande av medling.

När en avgift tas ut genom faktura, får förfallodagen inte infalla tidigare än tre veckor och inte senare än sex veckor från den dag då fakturan gavs till parten eller postades.

Den betalningsskyldige kan också betala avgiften på förhand, om myndigheten godkänner detta.

Myndigheterna ska vid indrivning av avgifter beakta statens kostnader för indrivningen och sannolikheten för att den lyckas. Myndigheterna kan vid behov, med hänsyn till vad som totalt sett blir fördelaktigast för staten, avstå från att driva in en obetydlig avgift.

För ett tvistemål enligt 5 kap. 3 § i rättegångsbalken som har anhängiggjorts genom att de uppgifter som krävs för stämningansökan har förmedlats direkt till tingsrättens datasystem, kan rättegångsavgift tas ut i samband med lämnande av stämningansökan.

_____

Denna förordning träder i kraft den 20 .

Sarjan aiemmat julkaisut vuonna 2009

1. Seksuaalirikollisten hoito
2. Luottotietolain muuttaminen
3. Tiedoksianto oikeudenkäynnissä
4. Todisteiden luovuttaminen EU:n jäsenvaltioiden välillä
5. Tuomioistuinharjoittelu
6. Eurojustin vahvistaminen
7. Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen
8. Eläinsuojelurikosten seuraamuksien tehostaminen
9. Ehdotus julkisten hankintojen oikeussuojakeinojen muuttamisesta. Työryhmän välimietintö

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
puh. (09) 160 03
www.om.fi

PB 25
00023 STATSRÅDET
tfn (09) 160 03
www.jm.fi